

ЕНЕРГИЈА

КОСТОЛАЦ

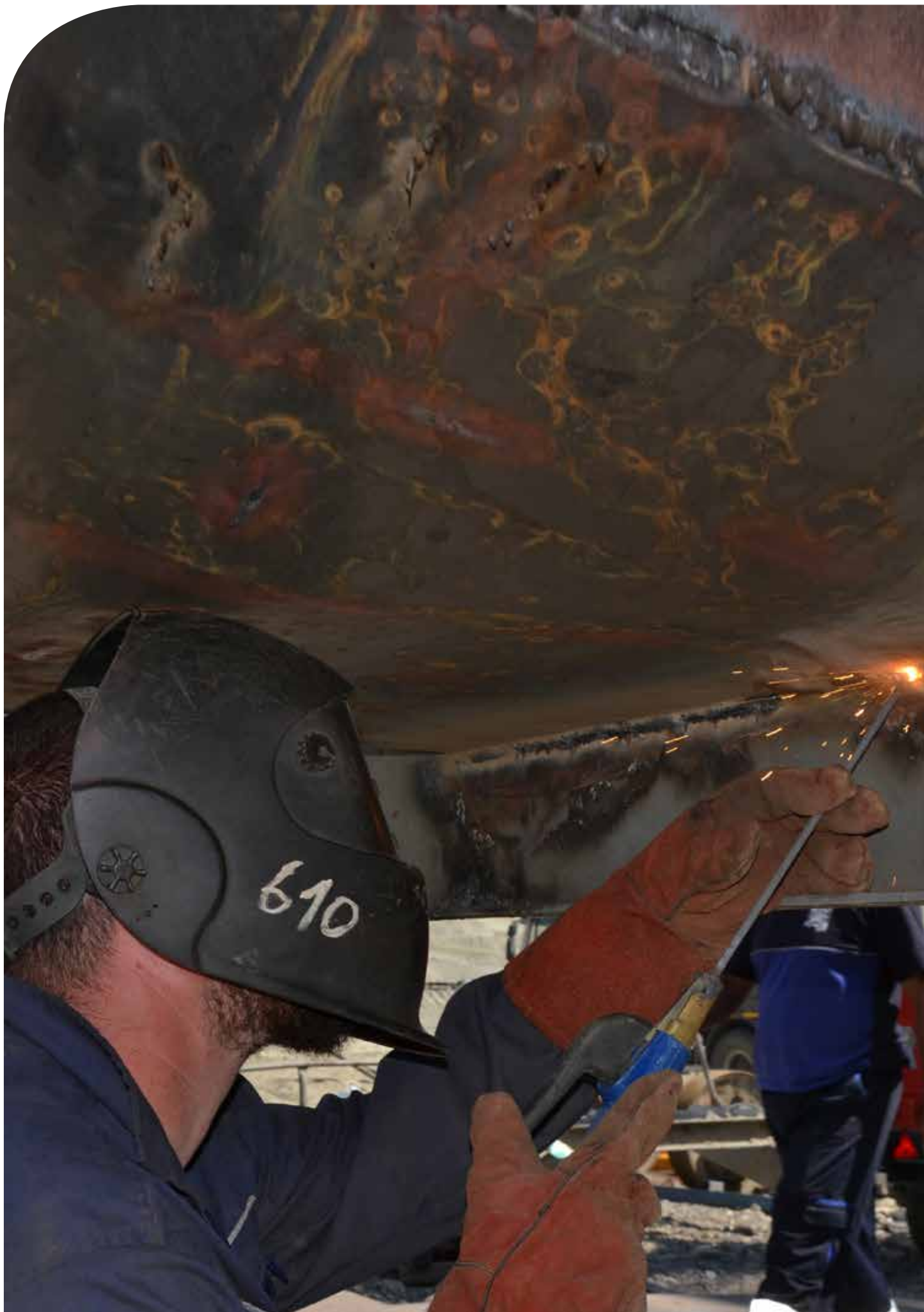
број 54 // септембар 2022.

ISSN 2560-5135

■ Површински коп „Дрмно“

Високи производни захтеви

Садржај

из епс групе

- 05 Од 1. септембра повећане цене електричне енергије
Струја за домаћинства и даље најјефтинија у региону

актуелно

- 08 Уштеда и сигурност кроз енергетску ефикасност
Штедљиве сијалице

- 09 Површински коп „Дрмно“
Високи производни захтеви

- 12 Производња електричне енергије
Више од 3,78 MWh

- 13 Анализа варијанти за производњу топлотне енергије у ТЕ-КО „Костолац“
Пронаћи оптимално решење

локални мозаик

- 14 На археолошком локалитету „Мали град-Тодићева црква“
Шта се крије у дубинама Браничева?

- 16 У Кленовнику одржано „Госпојинско прело“
Очување народне традиције

- 17 На Међународном турниру у Смедереву
Трофеј костолачким рукометашицама

- 18 Села у околини Пожареваца
Кличевац на Дунаву

импресум

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ,
ISSN 2560-5135
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО.

05

Историјски лоша хидрологија на рекама

Стабилно снабдевање упркос суши

06

Припрема основне рударске механизације за повећање производње
Неопходна ревитализација и модернизација машина

10

Из Службе за заштиту животне средине

Гипс и пепео ка европском тржишту

В. Д. ДИРЕКТОРА ЕПС: **Мирослав Томашевић**, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: **Звездана Јовановић Поповић**, РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ ОГРАНКА ТЕ – КО КОСТОЛАЦ И ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: **Новица Антић**, РЕДАКЦИЈА: **Саша Срећковић**, **Предраг Животић**, **Ивана Милвановић** и **Вишња Огњановић**, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: **Николе Тесле 5 - 7, 12208 Костолац**, ТЕЛЕФОН: **012/241-904**, e-mail: **redakcija@te-ko.rs**, WEB SITE: **www.eps.rs**, ЛИКОВНА И ГРАФИЧКА ПРИПРЕМА: **Иван Видуљевић**, НАСЛОВНА СТРАНА: **Саша Срећковић**, ЛОГОТИП: **Милош Павловић**.

Први број, под називом „Новине“, изашао 25. маја 1957. године. Од наредног броја лист је излазио под називом „Глас произвођача“ све до 14. септембра 2010, од када је назив промењен у „ТЕ – КО Костолац“ (до 30. јуна 2015) од 15. 11. 2017. године опет излази под називом „ЕПС енергија Костолац“.

Завршено „сређивање“ најмлађег багера

После осам година рада на „глодару 5“ замењене носеће сајле. Након ремонта, за улазак у производњу уз „петицу“ спремни „ведричар“ и „глодар 4“

На роторном багеру „глодар 5“, носиоцу производње на Површинском копу „Тамнава-Западно поље“ и најмлађој машини те врсте, у другој седмици августа отпочео је годишњи ремонт. У оквиру ремонта рударских машина за копање угља на овом копу, пре тога ремонтован је багер „ведричар“.

Након осам година рада, на багеру „глодар 5“ замењене су носеће сајле, што је за екипу машинаца из „Метала“ био изазов, јер се са овим задатком до тада нису сусретали.

– Замена носећих ужади је реализована, али посао је трајао нешто дуже од предвиђеног. Нису нас пратили повољни временски услови, било је дана са великом количином падавина које су паралисале рад, а утицале су и на стање прилазних путева. Зато нам је често био отежан транспорт резервних делова – објаснио је Ненад Ненадовић, машински надзорник на „глодару 5“ у име „Западног поља“, и додао да је то био најважнији разлог за продужење рока. Ипак, то се није одразило на производњу, с обзиром на то да су током тих пет дана ремонтни послови обављани и у Дробилани.

Бојан Анђић, руководилац радова на „глодару 5“ из „Метала“, каже да је продужењу рока допринело и то што за овај посао, који је рађен први пут, не постоји јасно утврђена технологија. Зато су у већем делу морали да се ослањају на своје искуство.

– Роторни багер „глодар 5“ има специфичну штицну тешку 42 тоне и када се растеређује није потребно вадити барит из противтега. Веома га је тешко подићи и ово је било први пут да смо то радили откако је у копу – изнео је појединости Анђић.

Анђић је објаснио да рад на терену током кишних дана није био могућ. Уследио је период успореног рада, док се не санирају приступни путеви. С обзиром на то да је на угљеним системима у време трајања ремонта неопходно присуство ватрогасаца, а да су због стања на путевима они често каснили, радови су и због тога чекали. Без обзира на то што су примљени нови запослени, било је момената када је недостајало стручног особља.

– Реч је махом о младим људима, који још нису прошли комплетну обуку и потребно је време да се оспособе да самостално обављају неки од задатака. Није опција да се доводи у питање њихова безбедност или да им се послови препуштају без пратње искусних радника – рекао је он.

Осим замене ужади, која је била највећи посао, на „глодару 5“ рађена је демонтажа и монтажа редуктора кружног кретања траке два и санација постоља кружног кретања те траке. Регенерација кружног кретања исте траке рађена је у „Металу“. На радном месту је било највише посла и сви су успешно завршени, а било је и непланираних интервенција. Због пукотина на погонским точковима на транспорту један од њих је замењен, а други регенерисан.

Када је реч о електропословима, и ту су планови реализовани. Предрадник за ове радове из „Метала“ Горан Марковић рекао је да се

Спремни

Након ремонта, „Западно поље“ почело је производњу угља са три багера, „глодаром 4“, „ведричаром“ и „глодаром 52“, пошто су на њему обављене функционалне пробе. Са почетком утовара угља у возове сви багери, осим „глодара 1“ чији годишњи ремонт је почео почетком септембра, били су спремни за рад. Сваки од њих мораће да ради селективно, јер производе и међуслојну јаловину.

М. Димитријевић

Стабилно снабдевање упркос суши

Дуготрајна суша и историјски лоши хидролошки услови с доточима на рекама, који су најнижи у последњих 10 година, утицали су на веома ниске нивое акумулација у Србији. Током ове године хидролошка ситуација је неповољна, односно била је велика суша, због чега је произведено 28 одсто мање електричне енергије из хидроелектрана ЕПС-а него прошле године, која је била хидролошки изузетно добра.

Производња у огранку „ХЕ Ћердап“ је у јуну ове године за 30 одсто мања у односу на јун 2021. године, а у јулу ове године је чак 40 одсто мања у односу на јул прошле године. На Дрини је ситуација незнатно боља.

Вишегодишњи просек дотока Дунава на Ћердапу за јун је 6.155 кубика воде у секунди, а колика је суша на Дунаву, говори и податак да је овог јуна у просеку дотичало 3.738 кубика воде у секунди, а у јулу и мање. Јулски вишегодишњи просек је 4.977 кубика у секунди, а овог јула доток је био 2.432 кубика у секунди, односно половина од вишегодишњег просека. Тренд опадања дотока настављен је и у августу.

„Електропривреда Србије“ стабилно снабдева грађане и привреду електричном енергијом и недостатак енергије из хидросектора надокнађује се већим ангажовањем термоелектрана и

набавком струје. Угаљ из Румуније довози се баржама на пристаниште ТЕНТ А у Обреновцу. У августу је на снази била забрана пловидбе из Бугарске због ниског водостаја, али се угаљ из Бугарске довози возовима.

ЕПС предузима све неопходне мере да спремно уђе у зимски период. Раде се ремонти производних капацитета (термоелектрана и хидроелектрана), као и пројекти за побољшање производње угља. Интензивно се ради на

унапређењу производње у Рударском басену „Колубара“ како би се достигла просечна дневна производња од око 80.000 тона. Коп „Дрмно“ у Костолацу, поред обезбеђења угља за потребе ТЕ „Костолац“ А и Б, дневно у просеку испоручује и око 4.000 тона угља за ТЕНТ А. Уз успешну реализацију уговора за увоз угља из региона, термоелектране ТЕНТ А и Б биће снабдеване потребним количинама угља.

Р.Е.

■ Од 1. септембра повећане цене електричне енергије

Струја за домаћинства и даље најјефтинија у региону

Глобална криза у енергетском сектору, пораст цена сировина и раст инфлације кључни су фактори за корекцију ценовника електричне енергије

Агенција за енергетику Републике Србије дала је сагласност на повећање цене електричне енергије за гарантовано снабдевање, то јест домаћинства, од 1. септембра. Повећање цене електричне енергије утврђено је применом методологије за одређивање цене електричне енергије за гарантовано снабдевање и износи 6,5 одсто.

Влада Републике Србије донела је програм

финансијске консолидације, који као једну од битних мера предвиђа корекцију цене електричне енергије, јер је цена производње енергије виша од цене на гарантованом снабдевању. Глобална криза у енергетском сектору, пораст цена сировина и раст инфлације кључни су фактори за корекцију ценовника електричне енергије. Отежавајућа околност је и раст цена енергената на европском нивоу од лета 2021. године, а неизвесност у погледу снабдевања електричном енергијом све је већа од фебруара 2022, односно од почетка рата у Украјини.

И поред корекције, цена електричне енергије за домаћинства у Србији и даље је најнижа у региону и Европи. Цена струје код нас је нижа

у односу на цену за домаћинства у Босни и Херцеговини, Северној Македонији, Црној Гори, Хрватској...

Р.Е.

Неопходна ревитализација и модернизација машина

У „Студији погонске спремности основне рударске механизације и „Студији изводљивости унапређења процеса одржавања рударске механизације увођењем система агрегатне замене“, наведене су потребне активности, агрегати, резервни делови, реконструкције и ревитализације опреме, којима се може оптимизовати и унапредити одржавање и повећати поузданост опреме на површинском коповима ЕПС-а, каже Горан Војводић, помоћник директора Дирекције за производњу угља за машинство.

До завршетка изградње термокапитета блока Б3, снаге 350 MW, и његовог стављања на мрежу, неопходно је постепено повећавати производњу угља на Површинском копу „Дрмно“ са садашњих девет на 12 милиона тона угља годишње. Откопавање се истим багерима који сада раде на копу „Дрмно“. Да би се ови резултати постигли, неопходна су дужа радна времена, односно боље временско и капацитетно искоришћење основне рударске

механизације, сазнајемо у Дирекцији за производњу угља косточаког огранка ЕПС-а.

– Параметри за анализу ефикасности рада копа су веома комплексни и односе се, пре свега, на остварену производњу, ефективно време рада багера, временско и капацитетно искоришћење и застоје који су га пратили: технолошки, машински, електро, вулканизерски застоји, сервис и инвестициона одржавања. Управљање овим параметрима и њихово побољшање је кључно за испуњење предвиђених биланса производње угља – рекао нам је Горан Војводић, помоћник директора Дирекције за производњу угља, за машинство.

– У „Студији погонске спремности основне рударске механизације и „Студији изводљивости унапређења процеса одржавања рударске механизације увођењем система агрегатне замене“, како објашњава Војводић, наведене су потребне активности, агрегати, резервни делови, реконструкције и ревитализације опреме, којима се може оптимизовати и унапредити одржавање и повећати поузданост опреме на површинском коповима ЕПС-а. За ПК „Дрмно“ је неопходно да

■ Горан Војводић

се реализација ових активности започне што пре и да се оне заврше до почетка стављања блока Б3 на мрежу.

Поједини системи раде са већим застојима, дужи су периоди оправки и ово је посебно изражено на јаловинским системима са најстаријом опремом, где су потребна већа улагања у реконструкције и модернизацију опреме (застарела техничка решења погона, отежана набавка резервних склопова и агрегата). Ово негативно утиче и на време и квалитет инвестиционих оправки механизације. Ревитализацијом се продужава век трајања и побољшавају основне карактеристике багера (поузданост у раду, ефикасност одржавања, безбедност особља на багеру, еколошки аспекти итд.)

– Ради битног продужења века и квалитета рада багера треба истражити узроке неповољног понашања појединих функционалних и конструкционих целина на багеру, а које су доводиле до оштећења и кварова, те на основу тога створити подлоге за планиране захвате ревитализације каже Војводић. – До тих подлога се долази свестраном анализом и испитивањима, мерењима, увидом у историјат рада и одржавања, прорачунском анализом

постојеће конструкције, итд. Процесом модернизације појединих функционалних целина, склопова и елемената врши се замена компонентама новије генерације. Модернизација

Повећање ефикасности

– За повећање ефикасности рада неопходно је и подизање техничке и радне дисциплине, оптимални технолошки поступци, обезбеђивање финансијских средстава за одржавање у складу са садашњим стањем на тржишту репроматеријала, црне и обојене металургије – истиче Војводић. – У „ТЕ-КО „Костолац“ потребна је хитна ревитализација у циљу повећања временског и капацитетног искоришћења. Редослед уласка у ревитализационе активности одређен је на основу тренутног стања машина, могућности да се припреме потребни резервни делови, као и могућности повлачења машина из експлоатације због вишемесечних застоја током ревитализације и модернизације. Свакако, у наредном периоду може доћи до промена везаних за обим и приоритете ревитализације, сагласно технолошким захтевима, динамици набавке опреме или евентуално због насталих хаварија, као и дужих застоја.

је потребна и ради замене компонената које се више не производе због застарелости, па их је тешко или немогуће набавити, нарочито електричне и хидрауличне компоненте.

– Чињеница је да су руковаоци и одржаваоци интегрални део система површинске експлоатације и да значајно утичу на његову погонску спремност, ефикасност и сигурност. Управо због тога, ревитализација и модернизација неизоставно морају бити праћене одговарајућом обуком руковалаца и одржавалаца. Значајна је и промена система одржавања увођењем концепта агрегатне замене чије су основне предности: скраћење времена застоја система, смањење нивоа вештина одржавалаца које су неопходне за враћање машине у стање погонске спремности. Са друге стране, концепт агрегатне замене захтева специфичну структуру функције одржавања на површинским коповима, односно улагања у њену реорганизацију, у инфраструктуру и логистичку подршку неопходну за примену поменутог концепта – рекао је Војводић.

С. Срећковић

Штедљиве сијалице

Како да смањите рачун за електричну енергију за 10 до 15 одсто и тиме уштедите новац, а да се при том ни за тренутак не одрекнете комфора и свакодневних потреба и навика? То можете да постигнете ако се понашате енергетски ефикасно, и заправо је веома лако.

Енергетска ефикасност односи се на техничке уређаје, и на одређене мере и понашања, чији је циљ да сведемо потрошњу енергије на минимум, а да при томе не нарушимо ниво комфора, нити ефикасности у обављању посла. Резултат повећане ефикасности су значајне новчане уштеде, али не треба занемарити ни директан утицај на очување животне средине – наплатив.

Начин производње електричне енергије утиче на климу и животну средину. Количине електричне енергије које се могу уштедети ако сте енергетски ефикасни су као да имамо још једну електрану. Бити енергетски ефикасан данас је модел понашања у најразвијенијим земљама света и постаје све више и одраз културе. У Србији се потроши 2,5 пута више струје од светског просека по јединици друштвеног производа и морамо да смањимо потрошњу електричне енергије да бисмо сачували своје природне ресурсе за будуће генерације.

Шта је потребно да урадимо? Потребне су мале промене у понашању када рукујемо апаратима у домаћинству, а често могу помоћи и врло једноставни савети.

Можда се питате какве везе има енергетска ефикасност са „Електропривредом Србије“? Пре свега, наша обавеза је да обезбедимо стабилно и поуздано снабдевање електричном енергијом за све купце. Основни предуслови за то су ресурси и сигурност сложеног техничко-технолошког система. Један од најважнијих услова за стварање и одржавање сигурног и

поузданог система јесте и рационална потрошња електричне енергије, свих нас заједно, јер енергетска ефикасност директно води повећању квалитета живота, конкурентности привреде и енергетској безбедности.

■ Провера енергетске ефикасности дома

Сваки власник стана или куће може лако да уради проверу енергетске ефикасности сопственог дома. Потребно је само обићи просторије, применити одговарајуће измене и тиме учинити дом енергетски ефикасним.

Уколико користите обичне сијалице, замените их штедљивим – ЦФЛ сијалицама или ЛЕД лампицама. Такође, искључите светла у собама када не боравите у њима и пронађите најефикасније место за осветљење. Уколико су зидови окречени у светле нијансе, рефлектоваће више светлости, па неће бити потребе за додатним осветљењем.

Због лоше изолованих прозора и врата и места на фасади где су монтиране спољне јединице клима уређаја, често се дешавају значајни губици топлоте или хладноће, у зависности од годишњег доба. Зато треба добро запустити све рупе и процепе тракама или другим средствима, попут гита.

■ Светло

Да ли сте знали да енергетски ефикасном употребом светла можемо да остваримо значајне уштеде у потрошњи електричне енергије и тиме смањимо рачун за струју?

Шест обичних сијалица од 25 W дају заједно исту количину светлости као једна сијалица од 100 W. Не само то, већ такав „букет“ сијалица

троши чак 50 одсто више енергије. Зато користите једну сијалицу веће снаге уместо више сијалица мање снаге.

Најједноставнији начин да будете енергетски ефикасни је да максимално искористите дневно светло. Редовно чистите прозоре, избегавајте постављање превеликог броја биљака испред прозора као и тамне завесе, а у радним просторијама поставите столове тако да буду максимално осветљени сунцем.

Штедљиве сијалице за исту количину осветљења троше пет до шест пута мање електричне енергије и имају и до 10 пута дужи радни век у односу на обичне. Изражено у бројкама, обичне сијалице трају просечно до 1.000 сати, а штедљиве више од 10.000.

Такође, код обичних сијалица у светлост се претвара само пет одсто уложене енергије, док се остатак претвара у топлоту. Због тога треба угасити светло у просторијама у којима се ретко борави.

Ако сте у могућности да замените штедљиве сијалице најновијим ЛЕД сијалицама, уштедећете и до 90 одсто електричне енергије за осветљење. Постоје у разним облицима, величинама и бојама, а код њих као и код осталих апарата у домаћинству постоје енергетски разреди од А до D. Бирајте штедљиве сијалице разреда А ако је могуће, јер оне штеде и до 40 одсто електричне енергије више од разреда D. Управо због тога је ЛЕД осветљење еколошки и енергетски ефикасно.

Избор снаге сијалице зависи од тога где треба да се постави. Ради лакше оријентације, у табели је приказан оквирни однос снага класичних сијалица са ужареним влакном и „штедљивих сијалица“.

Боја светла се стручно назива температура светла. Генерално, постоје две боје светла које производе „штедљиве сијалице“ – бело и жуто светло, односно топла/мека бела светлост и дневна бела светлост. Препорука је да се за просторије у којима се борави користи мека/топла бела светлост. На пример, неко користи бело светло за читање, пошто ствара бољи контраст црних слова на белом папиру. Иначе, боја светла се изражава у Келвинима (K). Што је мањи број, то је светло „топлије“. Амбалажа би требало да садржи и овај податак.

Иако облик сијалице можда звучи тривијално, мора се водити рачуна за које сијалично место се купује „штедљива сијалица“, јер их има различитих облика, од штапних до спиралних. Разликују се углавном у дужини. На пример, сијалична места која су затворена куглама (на пример у оставама) захтевају краће сијалице, па је ту најбоље узети „штедљиву сијалицу“ спиралног облика.

Извор: www.eps.rs

Високи производни захтеви

Производња угља је континуирана и стабилна од почетка године и поред отежавајућих техничко-технолошких услова за рад

Средином августа урађен је ребаланс плана производње угља, према коме је годишњи план производње повећан са 9,526 на 9,954 милиона тона – каже Ненад Предић, директор Површинског копа „Дрмно“. Он додаје да то изискује додатни напор запослених да се одговори новим производним обавезама до краја године.

– За сада подмирујемо све потребе за рад термоенергетских капацитета инсталираних у Костоцу, а извесну количину угља обезбеђујемо за потребе термоелектрана у Свилајнцу и Обреновцу. Производни захтеви су веома високи, али очекујем стабилну и предвидиву производњу угља и у наредном периоду – каже Предић.

У рударском сектору огранка „ТЕ-КО Костолац“ све овогодишње активности усмерене су на реализацију планова производње угља и јаловине и ремонте основне рударске механизације. Циљ је стварање услова за несметан и сигуран рад копа „Дрмно“. Производња угља је континуирана и стабилна од почетка године и поред отежавајућих техничко-технолошких услова за рад.

■ Ненад Предић

– На угљеном делу лежишта имамо појаву међуслојне јаловине што изискује додатне напоре запослених на ископавању угља – рекао је Предић. – Око милион кубика међуслојне јаловине треба откопати, што се ради истим багерима којима се откопава угаљ, тако да машине раде дупли посао. Неправилно залегање угља према западном и северном делу угљеног лежишта ствара проблеме у ископавању угља због самих нагиба радних нивелета етажа.

Предић додаје су велики изазови и у производњи откритке.

– На рударским системима долази до непланских застоја због отказа спојева на тракастим транспортерима, што ремети концепцију рада, али и друге технолошке активности које се пролонгирају. Од прошле године на свим откопним етажама јаловине обавља се вертикална прерасподела маса, односно све етаже на откопним системима се спуштају наниже. На тај начин пратимо само залегање угља, што је још један изазов, јер багери раде у подетажама што смањује њихов капацитет. Тако мора да се ради док се не остваре зацртане нивелете чиме се стварају предуслови за бољу производњу. На откритци, али генерално то се односи на коп у целини, немамо довољан број радника у производњи. Када се томе додају одсуства због годишњих одмора и коронавируса, ситуација постаје још тежа – каже Предић.

С. Срећковић

Ремонти према плану

Ремонтне активности одвијају се према утврђеном плану и у складу са очекиваном динамиком извођења радова, речено нам је на копу „Дрмно“. До сада су завршени ремонти Четвртог, Трећег и Првог БТО система, као и рударске механизације, опреме и постројења ангажованих на угљеном систему. Замењени су лежаци окрета горње градње, као и припадајући механизми на багеру „SchRs 800“. По завршетку овог посла, почео је и ремонт Петог јаловинског система.

Гипс и пепео ка европском тржишту

Огранак „ТЕ-КО Костолац“ је први у Србији уписао гипс у Регистар нуспроизвода, и испуњава прописе за продају у ЕУ. Од почетка године извезено 84.000 тона

Гипс произведен у ТЕ „Костолац Б“ почетком септембра уписан је у REACH пропис Европске уније о регистрацији, процени, одобрењу и ограничењу хемикалија, што ће олакшати његову продају у земљама Европске уније, а у току је прикупљање неопходне документације за упис и електрофилтерског пепела у REACH пропис, каже Татјана Војводић, шеф Службе за управљање заштитом животне средине у огранку „ТЕ-КО Костолац“. – Оно што је за нас веома значајно је то што REACH укључује и одређене одредбе применљиве на материјале, као што је наш, што подразумева да ће електрофилтерски пепео бити испоручен на тржиште Европе после уписа.

Војводићева каже да је циљ је да се на тржиште Србије и Европске уније прода што већа количина насталог гипса и смање трошкови одржавања депоније гипса. Гипс

из ТЕ „Костолац Б“ продаје се у Србији као неопасан отпад, а Законом је прописан документ о кретању неопасног отпада, који инжењери за контролу и управљање отпадом попуњавају и прате комплетан процес предаје отпада оператерима.

Електрофилтерски пепео који настаје у процесу производње електричне енергије, сагоревањем угља у котловима обе термоелектране, по количини је највећи отпад у огранку ТЕ-КО „Костолац“. Електрофилтерски пепео има примену у грађевинарству и сваке године у огранку „ТЕ-КО Костолац“ организује се продаја ове врсте отпада, која је по урађеној анализи окарактерисан као неопасан отпад.

– Циљ је да повећамо продају и смањимо количине електрофилтерског пепела које се одлаже на депонију на ПК „Ћириковац“. То захтева велику инвестицију, која значајно може да се умањи, ако направимо добре услове за пласман ове врсте отпада – објашњава Војводић.

Осим пепела, изградњом постројења за одсумпоровање димних гасова у ТЕ „Костолац Б“, влажним поступком уз коришћење кречњака као реагенса за третман димних гасова у циљу смањења садржаја сумпових оксида у димним гасовима, добија се гипс као неопасан отпад. Рад постројења у континуитету је значајно смањило количину сумпових оксида, на 200 милиграма по кубном метру, што представља

■ Татјана Војводић

велики учинак на побољшање квалитета ваздуха.

– Огранак „ТЕ-КО Костолац“ је први у Србији у марту 2021. године уписао гипс у

■ Секундарне сировине спремне за продају

Регистар нуспроизвода, и преко посредника извезен је у Румунију, у фабрику за производњу гипсаних плоча. Извоз гипса траје и у 2022. години. Квалитет гипса добијеног у процесу одсумпоровања димног гаса у потпуности одговара за производњу гипсаних производа, што је потврђено од корисника из Румуније. До сада је извезено 84.000 тона гипса као нуспроизвода – каже Војводић.

Служба за управљање заштитом животне средине, заједно са службама за ИМС, за безбедност и здравље на раду и за инфраструктуру квалитета организационо се налази у Сектору за интегрисани систем менаџмента (ИМС) у оквиру корпоративних послова у костолачког огранка ЕПС-а.

– Служба за управљање заштитом животне средине има два одељења – једно је за управљање заштитом животне средине за термоелектране, а друго за површинске копове. Послове праћења утицаја емисија у воду, ваздух, земљиште, количине насталог отпада, праћење буке као и радиоактивност, обављају запослени у оба одељења. Мониторинг је урађен на основу студија утицаја на животну средину термоенергетских објеката термоелектрана „Костолац А“ и „Костолац Б“, депоније пепела ПК „Ћириковац“, као и ископа девет милиона тона угља са ПК „Дрмно“. Све то је у складу са захтевима законске регулативе и мерама за заштиту животне средине, које су обавезујуће за огранак ТЕ-КО „Костолац“. Имамо интерно и екстерно праћење стања емисија у животnoj средини. Екстерно праћење за огранак раде акредитоване лабораторије којима је надлежно министарство издало решење, на основу обима акредитације за параметре који имају утицај на квалитет ваздуха, воде, земљишта, радиоактивности, буке и отпада – објашњава она.

У домену активности Службе за управљање заштитом животне средине спадају извештавања Агенције за заштиту животне средине,

попуњавање Националног регистра извора загађења Министарства за заштиту животне средине, инспекцијски надзори, провере система ИМС-а, као и извештавања за Европску банку за обнову и развој.

– Служба обавља интерна мерења квалитета површинских, подземних и отпадних вода, као и праћење квалитета амбијенталног ваздуха, буке у животnoj средини и евиденције насталог отпада. Тренутно је актуелна акредитација лабораторије, а после добијања потврде компетентности од Акредитационог тела Србије радићемо одређене параметре и пратити емисије у води и ваздуху – каже Војводић и додаје да управљање отпадом заузима значајно место у надлежностима оба одељења службе, и да је на самом почетку рада направљен каталог отпада, а за сваки отпад урађена је карактеризација од стране акредитоване лабораторије.

Она подсећа да отпад настаје у редовном раду, али и у ремонтним активностима. У огранку „ТЕ-КО Костолац“ постоји опасан и неопасан отпад. Отпад се разврстава на месту настанка.

– Отпадно гвожђе, алуминијум, каблове и транспортне траке огранак продаје као

Решења за најбоље резултате

У складу са хијерархијом управљања отпадом, циљ нам је смањивање настајања отпада, искоришћење отпада рециклажом – поновном употребом и збрињавањем отпада на прописан начин. Предузимамо и подстичемо мере за постизање најбољих укупних резултата за животну средину. Развој законодавства и политике у области управљања отпадом у потпуности је транспарентан процес. Зато се очекује да ће се убудуће брже долазити до потребне документације за добијање одобрења Министарства заштите животне средине за продају и извоз гипса и електрофилтерског пепела – каже Татјана Војводић.

секундарну сировину оператерима са највећом понуђеном ценом, у јавном огласу о продаји, уз обавезне доказе о испуњеним условима учешћа законом прописане. Опасан отпад – акумулаторе и отпадна угља огранак продаје овлашћеним оператерима. Постоје опасни и неопасни отпад, за која издвајамо новчана средства и предајемо их на трајно збрињавање овлашћеним оператерима у складу са Законом о управљању отпадом – каже Војводић.

У циљу успешног обављања делатности производње електричне енергије, топлотне енергије и угља, огранак „ТЕ-КО Костолац“ посебну пажњу посвећује примени стандарда управљања заштитом животне средине. Примена стандарда ISO 9001 (систем управљања квалитетом) почела је у новембру 2006. године и ISO 14001 (систем управљања заштитом животне средине) од јуна 2011. На овај начин костолачки огранак ЕПС-а уређује свој пословни систем и истиче одговорност

према животnoj средини. У јуну 2012. уведен је OHSAS 18001 стандард (безбедност и заштита на раду), а у новембру 2015. године и стандард ISO 50001 (систем управљања енергијом). Од тада су имплементација и сертификација новијих верзија стандарда редовне.

Војводић каже да је у току је имплементација нове верзије стандарда ISO/IEC 17025 – Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и лабораторија за еталонирање.

– Одредбе заштите животне средине прописане Политиком интегрисаног система менаџмента одговарају врсти, обиму и утицајима на животну средину, као и активностима, производима и услугама огранка „ТЕ-КО Костолац“, укључујући и опредељеност ка сталном унапређивању и превенцији загађивања животне средине, као и усаглашености са одговарајућим законским и другим прописима о заштити животне средине, а који су у вези са аспектима животне средине – каже Војводић.

Огранак има Политику интегрисаног система менаџмента која обухвата све примењене међународне стандарде укључујући стандард квалитета, заштите животне средине, заштите здравља и безбедности на раду и управљања енергијом.

П. Животић

Више од 3,78 милиона MWh

З аједнички учинак термоелектрана „Костолац А“ и „Костолац Б“ до краја августа износио је 3.785.739 MWh електричне енергије, колико је предато електроенергетском систему Србије. Посматрано у процентима, овај производни резултат је за 3,4 одсто изнад плана за осам месеци. Очекује се да годишња производња буде 6,32 милиона MWh.

Укупна производња коју су реализовали блокови ТЕ „Костолац А“ у периоду од почетка године до краја августа, износи 1.053.986 MWh. Укупна годишња производња блокова А1 и А2 у овој години требала би да досегне 1,8 милиона MWh електричне енергије.

У ТЕ „Костолац Б“ произведено је 2.731.753 MWh електричне енергије, колико износи заједничка производња блокова Б1 и Б2. План производње за текућу годину предвиђа да се до краја године у овој термоелектрани произведе укупно 4,52 милиона MWh.

И. М.

■ Производња на Површинском копу „Дрмно“

Угаљ изнад плана

Р удари Површинског копа „Дрмно“ у августу су ископали 835.390 тона угља, речено је у Служби за праћење и анализу производње Огранка „ТЕ-КО Костолац“.

За потребе рада термокапацитета у Свилајнцу и Обреновцу током августа превезено је 141.678 тона угља, а од почетка године укупно 693.739 тона. Рудари су за осам месеци рада у овој години укупно ископали 6.287.401 тону угља, што је за два одсто више од плана.

Рударским системима за откривање угља у августу је откопано 4.397.254 кубика чврсте масе, а од почетка године укупно је откопано 26.984.007 кубика јаловине.

С. Срећковић

■ Анализа варијанти за производњу топлотне енергије у ТЕ-КО „Костолац“

Пронаћи оптимално решење

Која год варијанта да буде изабрана од предложених пет, обезбедиће стабилну производњу електричне енергије, као и топлотну енергију за грејање Костолца, Пожареваца и околних насеља

„Електропривреда Србије“ расписала је тендер за анализу варијантних решења грејања Пожареваца и Костолца и околних насеља у светлу решавања будућности блокова А1 и А2 у ТЕ „Костолац А“. Било која варијанта да се прихвати, а која ће у техноекономском и пословном смислу бити најбоља за ЈП ЕПС, обезбедиће континуитет у снабдевању топлотном енергијом за грејање Костолца и Пожареваца.

Жељко Илић, в.д. директора Дирекције за производњу електричне енергије у огранку ТЕ-КО „Костолац“, објашњава да је анализа потребна како би се пронашла најбоља еколошка решења за смањења коришћења лигнита у производњи електричне и топлотне енергије.

– Блокови А1 и А2 у ТЕ „Костолац А“, снаге од 100 MW и 210 MW, као гориво користе лигнит са површинског копа Дрмно. Блок А1 пуштен је у погон 1968. године, а реконструисан је 2007, а блок А2 почео је да ради 1980. године. Оба блока су технолошки прилагођена за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије. Поред производње електричне енергије, блокови А1 и А2 производе и топлотну енергију за даљинско грејање градова Костолца и Пожареваца, а блок А1 и помоћну пару за старт блока А2 и блокова Б1 и Б2 у ТЕ „КостолацБ“ када

су ови блокови искључени са мреже. Блокови у ТЕ „Костолац А“ редовно се одржавају у оквиру планских годишњих ремоната и имају поуздан рад на својим номиналним параметрима – каже Илић.

Он истиче да је један од императива у пословању ЈП ЕПС декарбонизација електроенергетског сектора.

– Производњу електричне енергије треба ускладити са циљевима Републике Србије, који ће бити дефинисани у стратешким документима Стратегија енергетике Републике Србије и Национални енергетско климатски план – НЕКП, који су у завршној фази израде – напомиње Илић. – У њима се предвиђа да треба планирати смањење емисија CO₂ у сектору производње електричне енергије и усклађивање са циљевима ЕУ. Ти циљеви и нова стратегија ЕПС-а, оквирно ће дефинисати обим и динамику смањења коришћења лигнита у производњи електричне и топлотне енергије, што може довести до одлуке за гашењем блокова А1 и А2 у термоелектрани „Костолац А“. Ово је посебно важно са становишта производње топлотне

енергије за грејање градова Костолац и Пожаревац, јер у том случају морамо обезбедити континуитет у снабдевању топлотном енергијом за грејање ових градова.

Одлука неће бити донета без анализа и сагледавања свих могућих варијанти, посебно јер се ради о важним капацитетима за грејање градова Пожаревац и Костолац, али и технолошком капацитету који производи подстицајну пару за кретање других блокова.

– Зато је расписана набавка која ће утврдити варијанте пројектних решења и даће одговоре која ће варијанта у огранку ТЕ-КО „Костолац“ техноекономски и пословно бити најбоља за ЈП ЕПС. У овом тренутку не можемо дати одговоре на цену реализације било које варијанте и на трошкове производње и дистрибуције топлотне енергије у ТЕ-КО „Костолац“. Наглашавам да која год варијанта буде изабрана, од предложених пет, биће обезбеђен континуитет у снабдевању топлотном енергијом и технолошком паром за старт блокова у ТЕ-КО „Костолац“. Када добијемо техноекономску анализу, у разматрање варијантних предлога биће укључене, заједно са ЈП ЕПС, и Управе града Пожареваца и Костолца, као и други чиниоци локалне јавности са аспекта корисника централног даљинског грејања – рекао је Илић.

Он је подсетио да се Србија, као и највећи број земаља у Европи и свету сада налази у слојеној енергетској ситуацији због догађаја у Украјини, која условљава да се енергетски сектори у свим земљама пре свега баве обезбеђењем потребног нивоа производње и сигурношћу снабдевања електричне енергије.

– То указује да и рад блокова у ТЕ „Костолац А“ морамо да подредимо тој ситуацији. Наш императив је да обезбедимо стабилну производњу електричне и топлотне енергије – рекао је Илић.

И. Миловановић

Шта се крије у дубинама Браничева?

Најновија истраживања доказала културно-историјску вертикалу која почиње од бакарног доба, а наставља се у гвоздено доба

Пројекат Града Пожареваца и Народног музеја „Археолошка истраживања средњовековног Браничева“ настављен је и овог лета на локалитету Мали град-Тодића црква, високом платоу изнад обале Дунава и некадашњег Дунавца.

– На овом историјски бременитом и стратешки доминантном простору, археолози већ 15 година разоткривају тајне средњовековног града и епископије Браничево, уз бројне доказе да је византијска цивилизација била само један од значајних актера на овим просторима. Наиме, најновија истраживања су доказала културно-историјску вертикалу која почиње са културом бакарног

■ Гвоздена оплата бачвице

доба – Костолац-Баден културом, а током ове археолошке кампање откривен је хоризонт гвозденог доба, млађи-латенски који се датује око 400 године пре нове ере и старији халштатски из 1.000-4.000 године старе ере. У том хоризонту пронађени су пећ и подница стамбених објеката, заједно са карактеристичним посудама из тог периода. Овај и

старији праисторијски слојеви биће предмет истраживања наредној археолошкој кампањи – истиче Драгана Спасић-Ђурић, музејски саветник-археолог Народног музеја Пожареваца.

Како је средњовековни слој најмлађи, разумљиво је да су открића из периода од 11. до прве половине 13. века најбројнија.

– Ради се о периоду када је Браничево било епископски центар, али и један од најзначајнијих војно-политичких пунктова за одбрану византијске границе на Дунаву коју је озбиљно угрожавала Угарска. У том смислу, посебно је драматичан 12. век, када град Браничево често посећују цареви Јован Други и Манојло Први Комнин, чији су боравац оставили трага у луксузном археолошком материјалу који је до сада откривен. Из тог периода потиче објект који је откривен раније, недалеко од виле капетана Драгутина Тодића, са експонатима који указују на боравак цара Манојла Првог Комнина, због чега изазива велику пажњу светске јавности – каже Спасић-Ђурић.

Поред архитектонских остатака једног већег објекта који је спаљен, такође из времена Комнина,

овогодишња истраживања су дала веома значајне налазе и податке за бројна зоолошка, биоархеолошка и металуршка тумачења и закључке.

– Објект који је спаљен и опљачкан, због чега не можемо поуздано утврдити

Археолошка срећа

У вези са две дрвене бачвице са металном оплатом, Драгана Спасић-Ђурић каже да није уобичајено да се потпуно очувани предмети бацају у отпадну јаму, а да су при том брижљиво смештени у дрвену бачвицу.

– Претпостављамо да је јама примарно коришћена као остава за чување хране, а да је касније претворена у отпадну. Из неких нама непознатих разлога, бачвице са зделама нису подигнуте и искоришћене, што је управо наша велика археолошка срећа. Ови, али и сви други археолошки налази из Браничева, од којих су бројни европски раритети, представљају снажан потенцијал за формирање археолошког парка чији би центар представљала реконструисана „Вила Лепосава“.

■ Керамички лонац

његову функцију, грађен је од опека и камена (шкриљца) из Рама, уз обилато коришћење грађевинског материјала из античког Виминацијума. Међутим, уместо у објекту, обиле значајних археолошких предмета нађено је у отпадним јамама које су већих димензија и дубине. У једној од њих, у керамичком лонцу, нађено је угљенисано зрнелвље које је предато стручном сараднику за биоархеологију и тренутно се анализира у Холандији – каже она.

На основу ранијих налаза већ је закључено да су се становници Браничева добро хранили, користећи месо младих животиња у исхрани, уз боб, грашак, јечам, раж и просо.

– У раније истраженом објекту – кућа 4, откривени су сасушени и угљенисани остаци степске

вишње (*Prunus fruticosa*), што представља први налаз ове врсте у средњовековном контексту Балкана, а најпре осушени плодови

указују на употребу чаја, могуће и у медицинске сврхе. Из тог разлога нестрпљиво се чекају резултати за новооткривене „бобице“. Поред њих, откривено је више пећи од камена и огњишта. У једној од њих, in situ је нађена гвоздена мотика која нам пружа непосредне доказе о ковачкој занатској делатности коју већ дуго пратимо на Браничеву, а због открића гвоздених „ливачких погача-кокила“. Металуршке анализе које су рађене у Бору, показале су да је овде била врло развијена примарна металургија гвожђа, а могуће и обојених метала – објаснила је Драгана Спасић-Ђурић.

Крај сваке археолошке кампање неизвесан је и пун изненађења, а тако је било и ове године.

– Из једне најдубље јаме, на 3,7 метара дубине, на њеном дну, откривене су две дрвене бачвице са гвозденим оплатама, пречника

тако да се мања налазила у већој. Реч је о репрезентативним примерцима трпезних византијских посуда са светлуцавим премазом и импорту из цариградских радионица, а орнаменталне и технолошке карактеристике указују на другу половину 12. и прве деценије 13. века. Техника израде и орнаменти их чине типичним византијским производима који се разликују од локалних посуда, а представљају протоузоре за касније српске производе. Метални делови бачвица (чабрица) биће конзервирани, а дрвени рецепијенти реконструисани, тако да ће на изложбеној презентацији бити приказан оригинални изглед овог необичног и драгоценог налаза.

И. Миловановић

■ У слици и речи

Поново дивља депонија

Градска општина Костолац у више наврата током 2021. и ове године уклањала је дивље депоније на заобилазници код одлагалишта „Ђуриковац“ и Островачком путу код плаже Топољар. Међутим, несавесни појединци поново су бацили смеће. Једно од решења да се овоме стане на пут је и постављање контејнера у селима Петка, Острово, Кленовник и Стари Костолац.

Н. А.

Очување народне традиције

Кленовник је 28. августа обележио црквену славу Успење Пресвете Богородице. Обележавање славе почело је свечаном литургијом и службом у сеоској цркви. Домаћин славе био је Велибор Стојиљковић, а ову дужност за следећу годину преузео је Филип Траиловић. Неизоставни део ове прославе је „Госпојинско прело“, манифестација која се организује традиционално од 2008. са прекидом током коронапандемије. Циљ одржавања манифестације је промовисање културе,

народне традиције, обичаја, а пре свега очување културног наслеђа. Као увод у манифестацију 27. августа је одржано и такмичење у кувању рибље чорбе. Било је 54 учесника, а најукуснију чорбу, по оцени комисије, припремио је Драган Добросављевић из Кленовника. После такмичења концерт је одржао популарни певач Ренато Хенц. Небојша Мишић, председник Савета Месне заједнице Костолац, истакао је значај традиционалне манифестације, захвалио пријатељима на подршци при организацији, а

на великој помоћи Удружењу жена „Кленовник“ и Културно-уметничком друштву „Кленовник“. Овогодишње „Госпојинско прело“ званично је отворио Саша Павловић, градоначелник Пожаревца.

У оквиру манифестације и ове године одржани су изложба радова домаће радности, као и изложба и такмичење у припремању традиционалних јела, коју је организовало Удружење жена „Кленовник“.

Поред КУД-а „Кленовник“, публици су се представила и културно-уметничка друштва „Костолац“, „Миодраг Миљковић Мигда“ из Ћириковца и „Стари Костолац“.

Награде за најуспешнија удружења жена, по категоријама, уручила је Биљана Илић, председница УЖ „Кленовник“. Најоригиналнији штанд имало је Удружење жена „Тополовчанке“ (Тополовник), а оне су награђене и за најлепши ћилим. Најукуснију штрудлу припремиле су даме из „Моравских бисера“ (Осипаоница), најлепшу погачу умесиле су жене из Удружења „Од књиге до душе“ (Костолац). Најукусније традиционално јело припремиле су чланице „Светог Трифуна“ (Сараорци), за најукуснију слатку питу заслужне су чланице „Прела“ (Лугавчина), а за слану питу из „Сунцокрета“ (Батуша). Укупни победник овог дела програма „Госпојинског прела“ биле су чланице Удружења жена „Миленко Стојковић“ из Кличевца.

П. Животић

■ Обновљен један од симбола Костолаца

Знак „Срећно“ поново светли

Један од симбола Костолаца, знак „Срећно“ који је смештен на водоторњу, крајем августа поново је засветлео.

Овај знак „поздравља“ све који ступе на територију градске општине, као што је чинио деценијама уназад. Градска општина Костолац је реализовала обнову симбола у сарадњи са Јавним предузећем „Електропривреда Србије“, огранком „ТЕ-КО Костолац“.

П. Ж.

■ На Међународном турниру у Смедереву

Трофеј костолачким рукометашицама

Чланице Женског рукометног клуба „Рудар“ из Костолаца победнице су 12. Међународног турнира „Трофеј Смедерева 2022“ у млађој категорији (2010. и млађе). Костолачки клуб добио је и појединачно признање, јер је за најбољег голмана проглашена Дуња Ђорђевић.

Овај међународни турнир је игран од 24. до 28. августа. Поред ЖРК „Рудар“ учествовале су и екипе из Мађарске, Пољске, Румуније, Естоније, Енглеске, Бугарске, Словеније, Црне Горе, Грчке, Северне Македоније, Босне и Херцегорине и Хрватске.

П. Ж.

■ У Костоцу одржан турнир у баскету 3x3

Велико интересовање младих

У Костоцу је 27. августа одржан Турнир у баскету 3x3 за млађе категорије. Учествовало је 14 екипа, које су биле подељене у три категорије: пионири, кадети и јуниори. Такође је организовано и такмичење у шутирању тројки.

Прво место у категорији пионира (до 14 година) освојила је екипа „Јуниори“, друго MVP, а треће екипа D-FENS. Најуспешнија у категорији кадета (16) била је екипа „324“. Друго место заузела је „Аутобуска станица“, а на трећој позицији турнир је завршила екипа „Трећи спрат“. У категорији јуниора (18) прво место освојила је екипа „Не да видимо“, друго „Бубушинац 3x3“, а треће „Костолац баскет“.

Све екипе су са територије градске општине Костолац и града Пожаревца. Јуниори су играли за новчану награду у вредности од 10.000 динара и робне награде, док су се кадети и пионири борили за робне награде. „Lazzaro“ спортска кројачка радња донирала је дресове за прва места у све три категорије.

Турнир су успешно организовали Кошаркашки клуб „Кош“ и Центар за културу, а покровитељ је била Градска општина Костолац. Према речима Немање Кнежевића, председника клуба, „Кош“ постоји од 2018. године и од тада до данас успешно ради са млађим категоријама. Тренутно има више од 30 чланова, а нова сезона такмичења почиње од октобра.

П. Ж.

■ Спортске вести

Нови систем такмичења у АРКУС лиги

Како је систем такмичења за сезону 2022/23 промењен у односу на сезону 2021/22, рукометни клубови више неће бити подељени у две групе, већ ће 14 тимова играти по двоструком бод систему. По завршетку првог дела такмичења, четири екипе учествоваће у доигравању за првака државе, док ће се за остале утврдити пласман од петог до 14. места, а последње четири екипе прелазе, у наредној такмичарској сезони, у одговарајућу групу Српске лиге. Рукометаши „Рудара“ у нову сезону улазе са ослабљеним саставом, јер су након прошле сезоне отишла осморица првотимаца. Костолачки клуб после неколико успешних година очекује борба за очување суперлигашког статуса.

Млади риболовци на светској сцени

Светско првенство за младе у спортском риболову одржано је почетком августа у словеначком граду Радечи. Наступиле су три националне селекције: кадети (У-15), јуниори (У-20) и старији јуниори (У-25). Национални тим Србије (У-15) чинили су дебитанти на Светском првенству: Миа Шарановић (СРД „Дунавац“ Костолац), Димитрије Петковић („Смућ“ Пожаревац), Патрик Палфи („Ада“), Ања Ранковић („Турбина“ Вреоци) и Владимир Михајловић („Језава Сд“). Стручни тим чинили су селектор Ненад Радовић, тренери Драган Илић из СРД „Дунавац“ Костолац и Драган Антонић (Ваљево), а у пратећем тиму били су Лепомир Ђорђевић и Никола Шарановић. После четири дана тренинга и два дана такмичења, репрезентација Србије заузела је солидно седмо место са 6.087 поена и 48 секторских пласмана. Појединачно, млади српски риболовци су остварили пласмане: Ања (14), Патрик (20), Миа (23), Владимир (37) и Димитрије (41).

Риболов: Костолачки кадети држе врх табеле

На костолачком Дунавцу одржано је 2. коло такмичења централне групе у Кадетске лиге у спортском риболову. Формални домаћин је био ОСР „Смућ“ из Пожаревца, а костолачки СРД „Дунавац“ имао је двоје такмичара. Пецао се у три сектора. У Сектору А, прво место освојила је млада Костолчанка, Миа Шарановић, са упецаних 1.725 грама рибе. Њен клупски друг Вук Митровски, са упецаних 2.755 грама, био је најбољи у Сектору Б. Он је био и победник стазе. После овог кола, у генералном екипном пласману прво место држи костолачко Спортско-риболовно друштво „Дунавац“.

Солидан старт фудбалера

Фудбалери „Рудара 2001“ почели су 20. августа ново првенство у Браничевској окружној лиги, у коју су се вратили после прошлогодишње лоше сезоне. Костолчани су у 1. колу на домаћем стадиону одиграли нерешено дуел са екипом „Крилаша“ из Ђовдина - 1:1. Након тога, „зелено-црни“ су у 2. колу на свом стадиону „Бора Бека“ савладали „Будућност из Везичева са 3:0, а затим су поражени у Живици од домаћег „Облића“ - 0:3. После три одиграна кола, „зелено-црни“ се са четири освојена бода и са гол-разликом 4:4 у конкуренцији 16 екипа, налазе на осмом месту на табели.

Припремио: П. Животић

Кличевац на Дунаву

Село Кличевац налази се у Стигу, на око 17 километара од Костолца. У средњем веку, кнез Лазар Хребељановић даровао је село Кличевац манастирима Тисман и Водица, као метох. Село се први пут помиње 1428. године, у Повељи угарског краља Сигисмунда, као Кличевац на Дунаву.

Кличевац је познат по „Кличевачком идолу“, малом кипу који представља врховну паганску богињу у дугој сукњи звонастог облика. Фигурина је израђена од црне глине, а пронађена је 1881. године.

Приликом аустријског бомбардовања, за време Првог светског рата, кличевачки идол и много других експоната уништени су у Народном музеју у Београду. Године 2015, „Под Клепечком“ је пронађена близанкиња идола, фигурина женског божанства, стара 4.000 година.

Најзначајнија личност села био је господар војвода Миленко Стојковић, који је подигао школу у свом родном селу. „У диму чибука, крај вајата из коленице, Миленко Стојковић Стиг вади! Кроз Кличевац ступари се злате. Из сновалке потегло на млинове, дахије одвео на вирове. Он брамицом везира потерао на

Светог Јеремију, са свирцима веселио се све до Клепечке!”

Миленко Стојковић је био један од највећих војвода Првог српског устанка, побратим војводе Добриња, оснивач једне од најстаријих школа у

Србији. Због неслагања са Карађорђевићем отишао је у Бесарабију у Каравлашкој, далеко од Србије.

У пролеће 1806. године био је масовни упис деце у школу, и Миленко је био најзаслужнији за то. Казивачи су говорили да је Миленко „под бреглом подигао нову, велику зграду, где су боравила деца и учила. „У Каравлашкој лијеп човек читат ће и писат, чекаће Божиће, славити Ускрсе, на слави својој палиће свећу и резати колач, дариваће дукате, сладити се женама, волети своје ћерку и синове”.

Из грандиозне цркве, посвећене Светом Трифуну одјекује јак и чаробан глас протојереја Братислава Павловића, а звона звоне још од 1902. године када је овај храм завршен и предат народу и Богу.

Године 1995. нови стишки акорди почели су да одјекују Кличевцем. Најбољи певачи, свирачи и играчи долазили су и долазе из целе Србије. Љубитељи изворног и народног фолклора окупљају се на смотри фолклора аматера Србије (СФАС).

Хладни ветрови са Дунава, преко Виминацијума и Клепечке преместили село, а сунцокрете главе окренуле се фрули. Испод, царски путеви, на обали крстови и Јеванђеље. Усред поднева кличе певац у брдима златне кочије у долу Кличевац.

Из малих кућа ничу велике погаче, између облака ратници плове. Сенокоси се до Храстоваче свили, ризница пуна кукуруза и жита.

„На сред њиве сто и столица
то Бог пише Стишку повељу
да овај народ живи
у здрављу и веселу.”

Војкан Ивковић

/// Фото: Саша Срећковић– Лето на измаку

